

A megújuló energiaforrások háztartási és közösségi alkalmazásával kapcsolatos ismeretek és vélemények Magyarországon

Összefoglaló

- Az EU intézkedéscsomagja alapján a jövőben nagyobb szerepet kapnak az energiatermelésben az aktív felhasználók, az energiaközösségek és a P2P-típusú energiaszolgáltatási szerződések. Ezen innovatív megoldások terjedését számos módon támogatja az EU.
- Noha a közeljövő a napenergia terén inkább a nagyobb berendezéseké, hosszabbtávon növekedhet a háztartási méretű naperőművek aránya.
- Ennek semmi esetre sem gátjai a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos lakossági vélemények. Már egy évtizeddel ezelőtt is kiemelkedő volt, és mára tovább nőtt azok aránya, akik alkalmaznának megújuló energiaforrásokat háztartásukban.
- Ma már minden társadalmi csoportban jelentős mértékű a megújuló energia támogatottsága, a társadalmi csoportok közötti különbségek minimálisra zsugorodtak.
- A legtöbben napenergiát használnának, de akik az átlagosnál jobban ismerik a megújulókat, azok között a geotermikus energia hasznosítása is népszerű lenne.
- A megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos beruházási kedv jelentősen nőtt az elmúlt egy évtized során, ma már a kérdezettek többsége valószínűsíti, hogy megújuló energia felhasználásával modernizálja háztartását. A lakástípus mindennél erősebb magyarázó változó: a lakótelepeken élőknek 60, míg a családi házban lakóknak csak 20 százaléka biztos abban, hogy szívesen támogatna ilyen beruházást
- A beruházási kedv sajnos csak ritkán párosul rendelkezésre álló jelentősebb összeggel is. Legalább félmillió forintos költséget csak minden tizedik kérdezett tudna vállalni. A lakótelepi vagy társasházi lakásban élőknek ugyan az átlagosnál nagyobb a beruházási kedve, de csupán 11 százalékuk tudna vállalni legalább 200 ezer forintos kiadást.
- A többség tisztában van vele, hogy léteznek igénybe vehető pályázati és/vagy kedvezményes hitelek. De ezek részleteiről már keveset tudnak a megkérdezettek, és alacsonyra is értékelik saját tájékozottságukat a témával kapcsolatban.

- A háztartásban használt megújuló energia kapcsán a legtöbben a pénzügyi megtakarítást emelték ki előnyként, de a környezetvédelmi szempontokat, valamint a szolgáltatótól való függetlenség előnyeit is a kérdezettek több mint fele említette.
- Három lehetőség közül választva a legtöbben a saját ingatlanjukra telepítenének háztartási méretű kiserőművet, de viszonylag jelentős a lakóhely környékén épített kis- vagy közepes közösségi erőmű támogatottsága is. A háztartásban, de energiaközösség részeként telepített kiserőmű megoldását minden hatodik megkérdezett helyezte az első helyre.
- Egy helyi kis- vagy közepes erőmű létesítésében ugyanazokat az előnyöket látják a megkérdezettek, mint általában véve a háztartásban használt megújuló energia kapcsán: megtakarítás, környezetvédelem, függetlenség.
- A megújuló energiaforrásokra való áttérést támogató állami kezdeményezésekkel kapcsolatban elégedetlenség tapasztalható a kérdezettek körében.
- Az államhoz köthető támogatási kezdeményezésekkel kapcsolatos ismeretszint is alacsonynak mondható, és még kevesebben tudnak olyan helyi önkormányzati kezdeményezésekről, amelyek a fenntarthatóbb energiatermelést és -felhasználást támogatják.

A megújuló energiaforrások helyi szintű alkalmazása az EU-ban

Az EU 2019-ben elfogadott *Tiszta energia minden európainak* c. intézkedéscsomagjának fő célja a fosszilis tüzelőanyagokról a tisztább energiaforrások használatára történő áttérés előmozdítása, és egyben az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére a párizsi megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése. A célkitűzések között szerepel, hogy 2030-ban az EU villamosenergia-termelésének fele megújuló energiaforrásokból származik majd, és 2050-re az EU villamos energiatermelésének teljesen szén-dioxid-mentesnek kell lennie.

Az intézkedéscsomag egyik fontos eleme, hogy az energiaátmenetben központi szereplők a fogyasztók. Az új technológiák, például az *intelligens hálózatok* (smart grid), az *intelligens otthonok* (smart homes), valamint az egyre versenyképesebb tetőtéri napelemek és akkumulátoros energiatároló megoldások lehetővé teszik az energiaszolgáltatók számára, hogy *aktív szereplővé* váljanak a piacon. Az intézkedéscsomag többféle módon is elősegíti ezt az aktívvá válást: támogatja, hogy a fogyasztók díjazásban részesüljenek a hálózatba értékesített energiaért; támogatja, hogy a fogyasztók *energiaközösségeket* hozzanak létre a megújuló energia előállítására, fogyasztására, tárolására és értékesítésére érdekében; valamint lehetővé teszi, hogy ne kelljen továbbra is távfűtési rendszerekből energiát vásárolni, ha saját maguk sokkal hatékonyabban tudják előállítani ugyanazt a fűtési energiát.¹

Fontos kiemelni a fentiekből az *aktív felhasználók* fogalmát, akik száma a napelemek, az energiatárolás háztartási szintű megoldása és hasonló innovációk terjedése hatására nagy sebességgel növekszik az EU-n belül. Az *aktív felhasználót* így definiálja az idézett intézkedéscsomag direktívája: *olyan végfelhasználó vagy együttesen tevékenykedő végfelhasználók csoportja, aki, illetve amely meghatározott területen lévő saját létesítményén belül, vagy amennyiben a tagállamok engedélyezik, más létesítményekben előállított villamos energiát használja vagy tárolja, vagy saját előállítású villamos energiát ad el vagy rugalmassági vagy energiahatékonysági rendszerben vesz részt, feltéve, hogy nem e tevékenységek képezik elsődleges üzleti vagy szakmai tevékenységét.*² Az *aktív felhasználó* tehát nem csak klasszikus értelemben vett háztartás lehet, hanem ezek közössége is. Ezeket a *helyi energiaközösséget* külön is meghatározza a direktíva. Ez egy olyan jogalany,

---

¹ Európai Bizottság (2019): Achieving global leadership in renewable energies.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_16_3987

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019.június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról: I.1.8.

„a) amely önkéntes és nyitott részvételen alapul, és amelyet ténylegesen tagok vagy részvényesek irányítanak, akik, illetve amelyek természetes személyek, helyi hatóságok, ideértve az önkormányzatokat vagy a kisvállalkozásokat is;

b) amelynek elsődleges célja nem a pénzügyi haszonszerzés, hanem hogy tagjai vagy részvényesei vagy a működése alá tartozó helyi területek számára környezeti, gazdasági és szociális közösségi előnyöket biztosítson; és

c) amely részt vehet energiatermelésben, beleértve a megújuló forrásokat, az energiaelosztásban, az energiaellátásban, az energiafogyasztásban, az aggregálásban, az energiátárolásban vagy az energiahatékonysági szolgáltatásokban, vagy az elektromos járművek feltöltésére irányuló szolgáltatásokban, vagy egyéb energetikai szolgáltatásokat nyújthat tagjai vagy részvényesei számára”.³

A helyi energiaközösségek egy speciális fajtája a megújulóenergia-közösség, amennyiben a közösség által megtermelt energia kizárólag megújuló forrásból származik. Ugyanakkor fontos különbség, hogy míg a helyi energiaközösségek meghatározása csak a villamosenergia-termelésre vonatkozik, addig a megújulóenergia-közösségeket egy másik EU-direktíva definiálja⁴, és minden típusú energia előállítás és menedzsmentje ide tartozik.⁵

Az *aktív felhasználók* és az *energiaközösségek* mellett a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló direktíva egy harmadik új módját is meghatározza az energiatermelés- és elosztásnak, a *peer-to-peer kereskedést*. A magyarra „*megújuló energiapiaci szereplők közötti kereskedelem*”-ként fordított, P2P-ként rövidített energiakereskedelem során két szereplő közvetlenül köt szerződést egymással. Egyes vállalkozások például arra szakosodtak, hogy a háztartásokban megtermelt energiafelesleget közvetítik tovább szomszédok számára.

Tiszta energia minden európainak c. intézkedéscsomag támogatja ezen kezdeményezések elterjedését. Ennek keretén belül az *aktív felhasználókkal* kapcsolatban a tagállamok vállalják, hogy nem terhelik őket aránytalan vagy diszkriminatív műszaki és adminisztratív követelmények, költségek. Ide tartozik többek között az is, hogy az aktív felhasználóknak joguk van saját termelésű villamos energia értékesítésére is, például energiavásárlási

---

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/944 irányelve (2019.június 5.) a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról: I.1.11.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról

⁵ <https://fsr.eu.eu/peer-to-peer-trading-and-energy-communities/>

megállapodások útján. Hasonló jogosultságokat kapnak az *energiaközösségek* és a *P2P kereskedésben* résztvevők is.

A háztartások, aktív fogyasztók által megtermelt energia mennyiségére vonatkozóan kevés a rendelkezésre álló statisztika. A Bloomberg adatai szerint az EU-ban évente átadásra kerülő új fotovoltaikus kapacitásokban jelenleg mindössze 10% körüli arányt tesznek ki az otthoni méretű, legfeljebb 20 kWh kapacitású rendszerek, míg az 1MWh-t is meghaladó kapacitású rendszerek adják az évenkénti kapacitásbővülés több mint felét. Ezzel együtt jelenleg még csak kevesebb mint felét teszik ki a nagyméretű rendszerek az összes napenergiatermelő kapacitásnak. 2050-ig tartó előrejelzésükben a napenergiakapacitások megsokszorozódása mellett a kis- és közepesméretű rendszerek súlyának csökkenésével, és 2050 körül mintegy egyharmados arányukkal számolnak a teljes fotovoltaikus kapacitáson belül.⁶ (1. ábra)

Az egy főre jutó naperőművi kapacitás tekintetében az Európai Unióban élen járó Németország⁷ esetében 2016 végén a megtermelt napenergia egyharmada származott magánszemélyek tulajdonában álló napelemekből.⁸ Ugyanakkor a kisfogyasztókra jellemző, max. 10 kWp teljesítményű berendezések a teljes német fotovoltaikus kapacitásnak mindössze 15%-át adták 2017-ben.⁹ Ezen statisztikák értelmezéséhez fontos bázisadat, hogy 2019-ben Németországban a fotovoltaikus energiatermelés a teljes áramtermelésnek mindössze 7%-át tette ki. Tehát az ország teljes villamosenergiatermeléséhez viszonyítva az egészen kisteljesítményű rendszerek által megtermelt energiamennyiség aránya jelenleg még meglehetősen alacsony, kb. 1%-ra tehető.¹⁰

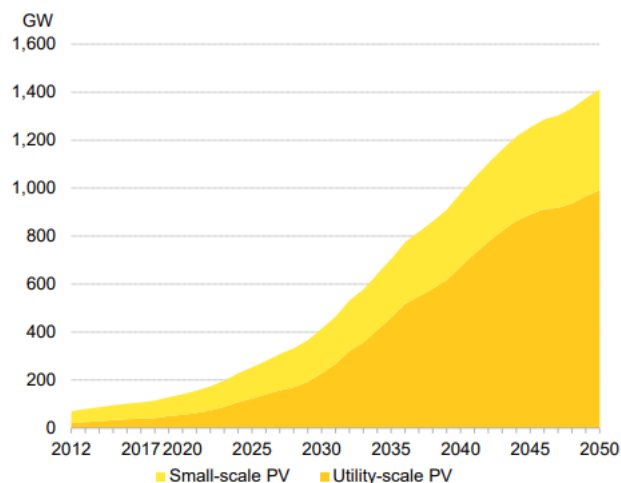
⁶ <https://www.solarpowersummit.org/wp-content/uploads/2019/03/Day-1-European-Market-Outlook.pdf>, 8-9. dia

⁷ <https://www.eurobserv-er.org/pdf/barometre-photovoltaique-2020>

⁸ <https://www.ise.fraunhofer.de/content/dam/ise/de/documents/publications/studies/aktuelle-fakten-zur-photovoltaik-in-deutschland.pdf>: 27.o.

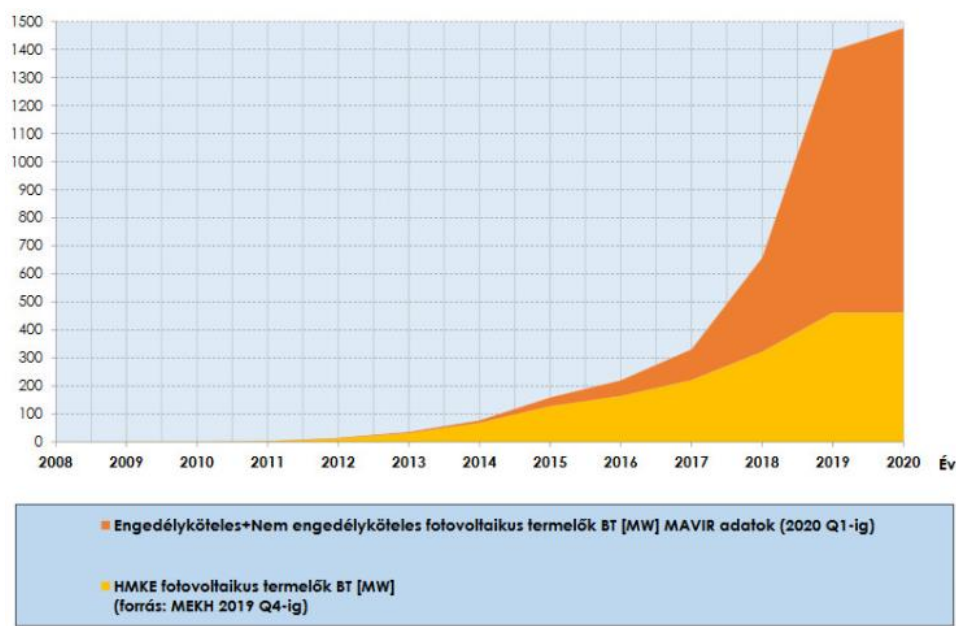
⁹ <https://www.ise.fraunhofer.de/content/dam/ise/de/documents/publications/studies/aktuelle-fakten-zur-photovoltaik-in-deutschland.pdf>: 30.o.

¹⁰ https://de.statista.com/themen/156/photovoltaik/#dossierSummary__chapter2, egyéni számítások

1. ábra A fotovoltaikus kapacitások növekedésének előrejelzése az EU-ban 2050-ig a rendszerek mérete szerint¹¹

Magyarországon is a fejlődés hasonló tendenciája figyelhető meg, mint az EU egészében: a kezdetekben a háztartási méretű fotovoltaikus erőművek adták a napenergiával termelt villamos energia döntő részét, majd 2017 után - a támogató szabályozási háttérnek és a beruházások megtérülése szempontjából egyre kedvezőbb piaci viszonyoknak köszönhetően - ez ugrásszerűen átfordult a nagytermelői kapacitások javára. Jelenleg egyharmad alatt van a háztartási méretű termelők által előállított villanyáram részaránya az összes fotovoltaikus energián belül hazánkban (2. ábra).

2. ábra A fotovoltaikus kapacitások növekedése Magyarországon a rendszerek mérete szerint, 2008-2020¹²

¹¹ Forrás: BloombergNEF, <https://www.solarpowersummit.org/wp-content/uploads/2019/03/Day-1-European-Market-Outlook.pdf>, 9. dia

Jelenleg mintegy 3400 megújulóenergia-közösségi kezdeményezés található az EU-ban. A helyi energiaközösségeket is figyelembe véve ezek száma még magasabb. Németország, valamint a skandináv országok az élenjárók a közösségi energiatermelés és –fogyasztáshoz köthető projektekben.¹³ Magyarországon ugyanakkor még gyermekcipőben jár ez a kezdeményezés. Ezt mutatja az is, hogy az interneten az „energiaközösség” fogalma alatt egy kiváló, de tartalmilag más jelentést hordozó kezdeményezéssel találkozni a leggyakrabban. A GreenDependent Intézet által már 2011 óta szervezett „EnergiaKözösségek” verseny során családok, baráti közösségek versenyeznek egymással, hogy ki tud az energiafogyasztással kapcsolatos tudatos magatartás révén a legtöbb energiát spórolni. A versenyt eredetileg az Európai Unió Intelligens Energia Európa programja támogatta, és 16 országban zajlott párhuzamosan. A versenyt 2013 ősze óta díjnyertes "felelős együttműködés" keretében az E.ON is támogatja.¹⁴ Ezzel szemben az EU-direktíva értelmében vett energiaközösségekkel kapcsolatosan idén tavasszal jelent meg az első olyan pályázat az NKFIH-nál, amely energiaközösségek kialakítását és működését támogató mintaprojektek létrehozására ösztönöz 2 milliárd forintos keretösszeggel. A kiírás szerint költségvetési szervek, vállalkozások és non-profit szervezetek pályázhatnak, és előreláthatólag 2-10 projekt fog támogatást nyerni.¹⁵

Hogy mennyire éri meg a nagy szolgáltatók szolgáltatásainak igénybevétele helyett aktív felhasználóvá válni, vagy belépni egy energiaközösségbe, az nem csak utóbbiak költségeitől függ, hanem attól is, hogy a háztartások milyen áron juthatnak hozzá jelenleg az energiához, azaz mekkora az alternatív költség. Magyarországon a rezsicsökkentés hatására az egyik legalacsonyabb az elektromos áram ára az EU-n belül, ami nem hat ösztönzőként az átállásra. Egyedül Bulgáriában olcsóbb az áram a háztartási fogyasztók számára, ezzel szemben az EU-ban átlagosan majdnem kétszerannyiba kerül az áram a magán fogyasztók számára, mint Magyarországon (3. ábra).

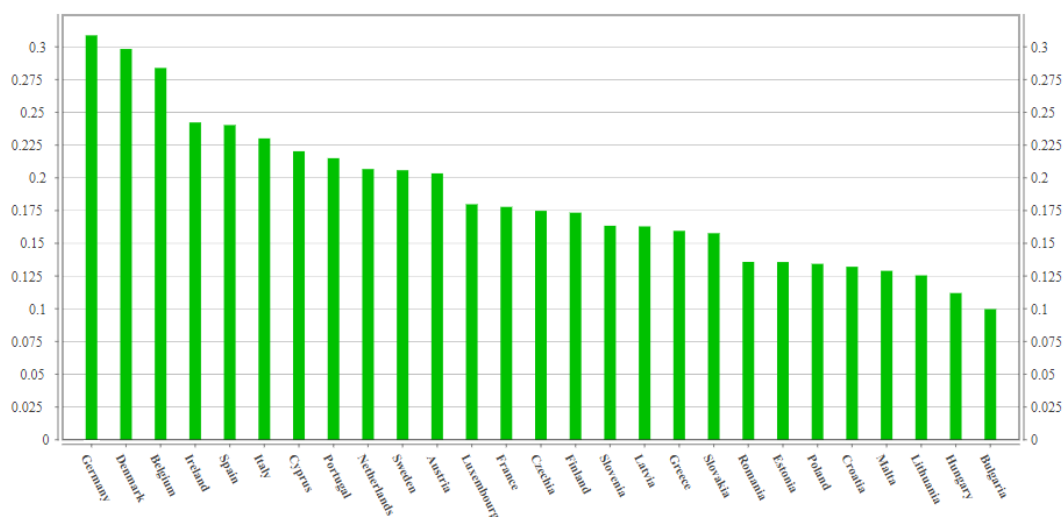
---

¹² Forrás: <https://www.portfolio.hu/uzlet/20200713/olyat-tett-magyarorszag-a-napenergia-segitsegevel-amire-a-szomszedai-nem-voltak-kepesek-440858>

¹³ <http://www.ventplus.be/media/static/files/import/activity/rescoop-mecise-book.pdf>

¹⁴ intezet.greendependent.org/hu/node/7, <http://intezet.greendependent.org/hu/node/479>, energiakozossegek.hu,

¹⁵ <https://nkfi.gov.hu/palyazoknak/egyeb-tamogatas/energiakozossegek-kialakitasat-mukodeset-tamogato-mintaprojekt-megvalositasa-2020-314-zfr-ekm/palyazati-felhivas>

3. ábra 1 kWh áram ára közepes méretű háztartások számára, euróban kifejezve az EU országokban (2019)¹⁶

Az aktív felhasználók és az energiaközösségek jövője azonban nem csak a költség-és árviszonyoktól, valamint az EU- és az állami támogatások mértékétől függ. Legalább ennyire fontos kérdés, a felhasználói oldal viszonyulása is ehhez a témakörhöz. Ez magában foglalja az aktív felhasználói szereppel, az energiaközösségekkel kapcsolatos véleményeket, attitűdöket csakúgy, mint az ezzel kapcsolatos anyagi szerepvállalásra való hajlandóságot is. **Az alábbiakban az ezekkel a témákkal kapcsolatosan végzett országos véleménykutatásunk eredményeit ismertetjük.**

A megújuló energiaforrások háztartási használata

Korábbi kutatásaink szerint már 2009-ben is kiemelkedő volt azok aránya (84 százalék), akik alkalmaznának megújuló energiaforrásokat háztartásukban, de erről a magas bázisról is további 9 százalékponttal nőtt arányuk 11 év alatt. A támogatottság magas szintjével magyarázható, hogy csak kisebb csoportok közötti különbségek láthatók e kérdés megítélésben.

A válaszokat korábban elsősorban az életkor, másodsorban az iskolázottság befolyásolta, ugyanakkor ma már olyan jelentős mértékű minden társadalmi csoportban a megújuló energia támogatottsága, hogy a társadalmi csoportok közötti különbségek minimálisra zsugorodtak. Ez azt is jelenti egyben, hogy a megújulók elfogadottsága az átlagosnál jelentősebb mértékben nőtt 2009 óta azon csoportok körében, amelyek korábban

¹⁶ Forrás:Eurostat, <https://bit.ly/2OhD8Mb>

erőteljesebben idegenkedtek ezektől a megoldásoktól. Az idősebbek és az alacsonyabb iskolai végzettségűek sorolhatók ide.

A válaszokban a legnagyobb különbséget a megújuló energiafajták ismerete¹⁷, vagy ennek hiánya jelentette, de még azok körében is, akik egyébként nem ismerik a megújulók típusait, igen magas azok aránya, akik használnának zöld energiát háztartásukban.

		2009	2020	változás
	összes megkérdezett	84	93	9
nem	férfi	89	95	6
	nő	80	91	11
életkor	18-34 éves	91	94	3
	35-49 éves	94	95	1
	50-64 éves	85	94	9
	65 éves és felette	68	88	20
lakóhely	Budapest	83	93	10
	város	83	92	9
	falu	87	93	6
iskolai végzettség	nincs érettségi	75	88	13
	érettségi	88	93	5
	felsőfokú	88	97	9
médiafogyasztás	proaktív közösségi	-	97	-
	aktív nyitott	-	93	-
	hagyományos befogadó	-	90	-
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	-	92	-
	átlagos	-	93	-
	az átlagnál jobb	-	95	-
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	-	80	-
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	-	95	-
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	-	98	-
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	-	95	-
	társasházban lakik	-	94	-
	családi házban lakik	-	92	-

1. táblázat *Ha lenne rá módja, alkalmazna-e megújuló energiaforrásokat háztartása energia-szükségletének támogatására? (válaszok százalékban)*

Legtöbben napenergiát használnának. A napelem és napkollektor említése (utóbbié főleg a lakótelepen élők körében) kiemelkedő, a kérdezettek fele említette úgy ezt a két lehetőséget, hogy mást nem említett mellette. Ezen kívül a geotermikus energiát említették számottevő mértékben, különösen az 50 év alattiak, a budapestiek, felsőfokú végzettségűek, az átlagnál jobb anyagi helyzetűek, és mindenekelőtt azok (44 százalék), akik több megújuló energiaforrást ismernek. Összességében tehát az mondható el, hogy a napenergia háztartási

¹⁷ A kérdőív egyik kérdése arra vonatkozott, hogy a kérdezett hány megújuló energiaforrás-típust tud megnevezni segítség nélkül.

felhasználásában gondolkodnak legtöbben, de akik jobban ismerik a megújulókat, azok között a geotermikus energia hasznosítása is népszerű lenne. Fontos megjegyeznünk, hogy jelentős változást tapasztaltunk 2009-es felmérésünkhöz képest, a kérdezettek most sokkal nyitottabbak lennének az alternatív energiaforrások háztartási felhasználása iránt, különösen a napelemek népszerűségének növekedése szembetűnő.

		napelem	napkollektor	geotermikus energia	szélergia, szélturbina	biomassza	említések átlaga
összes megkérdezett	<i>2009</i>	39	37	15	10	5	1,09
	2020	85	56	29	20	11	1,81
nem	férfi	91	53	35	23	9	1,95
	nő	79	57	23	17	12	1,69
életkor	18-34 éves	94	72	38	28	16	2,27
	35-49 éves	85	65	39	31	15	2,20
	50-64 éves	81	48	21	9	5	1,51
	65 éves és felette	78	34	14	6	5	1,19
lakóhely	Budapest	80	64	39	17	15	1,96
	város	85	57	25	20	8	1,78
	falu	87	48	28	22	14	1,79
iskolai végzettség	nincs érettségi	84	46	14	19	3	1,40
	érettségi	86	57	25	20	11	1,82
	felsőfokú	84	60	40	20	14	2,10
médiafogyasztás	proaktív közösségi	92	69	38	30	15	2,34
	aktív nyitott	86	54	29	19	9	1,81
	hagyományos befogadó	77	44	19	12	9	1,41
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	86	60	29	26	13	1,98
	átlagos	85	54	25	17	11	1,74
	az átlagnál jobb	83	52	38	20	8	1,89
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	83	47	16	21	12	1,34
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	82	50	20	18	7	1,69
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	89	66	44	21	14	2,27
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	78	66	30	20	10	1,92
	társasházban lakik	87	58	32	21	14	1,96
	családi házban lakik	86	51	26	19	10	1,73

2. táblázat Milyen energiaforrást alkalmazna? (válaszok százalékban)

A beruházási kedv jelentősen nőtt az elmúlt egy évtized során, 2009-ben még a kérdezettek többsége nem gondolt arra, hogy megújuló energia felhasználásával modernizálja háztartását, most viszont már ők vannak kisebbségben. A terveket természetesen nagyban befolyásolja a kérdezettek anyagi helyzete, így csak minden harmadik kérdezett mondta, hogy biztosan költene ilyen beruházásra. Nagyobb a beruházási kedve a férfiaknak, a fiatalabbaknak, a diplomásoknak, a jobb anyagi helyzetűeknek és a megújuló energiafajtákat jobban ismerőknek. De a lakástípus mindennél erősebb magyarázó változó, vagyis a

lakótelepeken élőknek 60, míg a családi házban lakóknak csak 20 százaléka biztos abban, hogy szívesen támogatna ilyen beruházást (az értékelésnél figyelembe kell vennünk, hogy a lakótelepen és társasházban élőknek kisebb befektetést jelent az energetikai rendszerük korszerűsítése, mivel a költségek megoszlanak a lakók között).

		a ház, amelyben lakom, nem alkalmas napelemek telepítésére	biztosan költene/támogatná	valószínűleg költene/támogatná	valószínűleg nem költene/nem támogatná	biztosan nem költene/nem támogatná	nem tudja / nem válaszol	0-100-as skálán
összes megkérdezett	2009	-	16	27	18	34	4	42
	2020	2	33	36	12	14	3	65
nem	férfi	2	39	35	11	12	2	68
	nő	2	28	38	12	15	4	62
életkor	18-34 éves	2	40	34	14	7	3	71
	35-49 éves	2	33	41	11	9	5	68
	50-64 éves	3	26	44	13	10	3	64
	65 éves és felette	1	31	28	9	28	2	55
lakóhely	Budapest	2	46	36	6	8	2	75
	város	2	32	38	11	15	3	64
	falu	2	28	33	16	15	5	60
iskolai végzettség	nincs érettségi	4	21	36	12	22	6	54
	érettségi	2	31	36	14	14	3	63
	felsőfokú	1	45	37	9	7	1	74
médiafogyasztás	proaktív közösségi	2	39	40	12	4	3	73
	aktív nyitott	2	35	38	13	9	3	68
	hagyományos befogadó	1	28	32	10	26	3	55
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	3	30	32	9	24	4	57
	átlagos	2	31	39	13	11	3	65
	az átlagnál jobb	0	44	35	11	8	1	73
megújulókat ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	3	20	32	16	19	9	53
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	1	33	38	10	16	2	64
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	2	42	37	11	7	1	72
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	2	60	27	4	6	1	81
	társasházban lakik	0	48	38	2	10	2	75
	családi házban lakik	3	20	39	18	17	3	55

3. táblázat Mennyire tartja valószínűnek, hogy az Ön háztartása pénzt költene olyan beruházásra, vagy támogatna olyan beruházást, amellyel a háztartás hagyományos energiáról legalább részben megújuló energiaforrásra állna át? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

A beruházási terveket nagyban befolyásolja a kérdezettek anyagi helyzete, ezt jelzi, hogy csupán negyedük mondott egyáltalán valamilyen összeget arra a kérdésre, hogy mekkora

összeget tudnának biztosítani erre a célra, míg a kérdezettek harmada pedig bevallottan nem is tudna/akarna erre költeni. Legalább félmillió forintos költséget csak minden tizedik kérdezett tudna vállalni.

A lakótelepi vagy társasházi lakásban élőknek ugyan az átlagosnál nagyobb a beruházási kedve, de csupán 11 százalékuk tudna vállalni legalább 200 ezer forintos kiadást. A válaszok azt mutatják, hogy a kérdezettek ugyan elkötelezettek lennének a megújuló energiaforrások iránt, de csak nagyon kevesen vannak, akik egy ilyen beruházásra jelentősebb összeget tudnának fordítani.

		nem költene, vagy nem tudja, hogy költene-e rá	maximum 200 ezer forint	200-500 ezer forint	500 ezer forint felett	nem tudja / nem válaszol
	összes megkérdezett	31	7	7	10	46
nem	férfi	27	7	7	12	47
	nő	34	6	7	8	45
életkor	18-34 éves	25	9	9	10	47
	35-49 éves	26	9	8	6	51
	50-64 éves	29	3	7	13	48
	65 éves és felette	41	4	4	12	39
lakóhely	Budapest	18	14	7	7	54
	város	30	7	8	8	46
	falu	38	2	5	15	40
iskolai végzettség	nincs érettségi	43	4	4	10	39
	érettségi	33	6	6	6	48
	felsőfokú	17	10	10	15	48
médiafogyasztás	proaktív közösségi	22	9	9	10	50
	aktív nyitott	27	8	8	8	48
	hagyományos befogadó	40	3	5	12	39
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	39	5	4	15	37
	átlagos	30	6	8	8	47
	az átlagnál jobb	20	10	8	11	51
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	48	2	2	1	47
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	29	9	5	10	48
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	21	8	13	16	43
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	13	18	7	4	58
	társasházban lakik	15	10	10	5	60
	családi házban lakik	42	2	6	14	37

4. táblázat *Mekkora lenne az a maximális összeg, amit ilyen célra tudna fordítani az Ön háztartása? (válaszok százalékában)*

A kérdezettek fele úgy tudja, hogy egy ilyen beruházás során európai uniós pályázattal lehet anyagi hozzájáruláshoz jutni, 40 százalék szerint pedig kedvezményes hitelt lehet felvenni. Akik jobban ismerik a megújuló energiaforrások típusait, nagyobb arányban gondolják, hogy uniós pályázat, illetve kedvezményes hitel formájában a beruházók forráshoz juthatnak, ugyanakkor maga a beruházási kedv viszont alig befolyásolta a válaszokat.

		európai uniós pályázat	kedvezményes hitel	kizárólag saját forrás, saját pénz	nem tudja / nem válaszol
	összes megkérdezett	52	40	24	13
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	47	26	23	23
	1-2 megújuló energiaforrást ismer jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	50	36	26	11
		57	53	23	10
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	62	32	19	11
	társasházban lakik	56	40	19	16
	családi házban lakik	47	42	28	12
megújuló energiával kapcsolatos beruházási hajlandóság	biztosan költene/támogatná	58	39	22	11
	valószínűleg költene/támogatná	53	46	27	9
	valószínűleg nem költene/nem támogatná	57	43	19	14
	biztosan nem költene/nem támogatná	38	29	29	18

5. táblázat Tudomása szerint milyen forrásokra lehet támaszkodni egy ilyen beruházás esetében? (válaszok százalékban)

A háztartásban használt megújuló energia esetében legtöbbször a biztonsági kockázatoktól illetve a magas karbantartási költségektől tartanak, ezt a két opciót választotta elsőként a kérdezettek fele. Az előnyök kapcsán sokkal egyértelműbb a kép: a kérdezettek kétharmada azért használna háztartásában megújuló energiát, hogy ezzel pénzt tudjon megtakarítani, s csak ezt követik a környezetvédelemhez, valamint a szolgáltatótól való függetlenséghez köthető előnyök, bár utóbbi kettőt is a kérdezettek több mint fele említette.

		első említés	összes említés
kockázatok	Biztonsági kockázat (pl. hibás működés, káresemények)	27	62
	Magas karbantartási költségek	24	58
	A telepítés túl sok plusz munkával, kellemetlenséggel járhat	16	50
	Egészségügyi kockázat (pl. vakító hatás, zaj és infrahang, elektromágnesesség)	12	36
	Környezeti kockázat (például a biológiai sokféleségre gyakorolt hatás)	5	26
	Esztétikai kockázat (például az ingatlan látványára gyakorolt hatás)	2	12
	<i>nem tudja</i>	14	14

		első említés	összes említés
előnyök	pénzügyi előnyök (alacsonyabb energiaköltségek)	62	79
	környezetvédelmi előnyök (pl. alacsonyabb károsanyag kibocsátás)	13	67
	önállóság és nagyobb függetlenség a szolgáltatóktól	11	61
	társadalmi előnyök (a zöldgazdaság támogatása)	3	30
	példamutatás (személyes példa mások számára a megújuló alkalmazására)	3	25
	<i>nem tudja</i>	7	7

6. táblázat *Ha lehetősége lenne megújuló energiát használni az ingatlanán, a következő kockázatok közül melyiktől tartana a leginkább / előnyök közül melyik lenne a legmeggyőzőbb a döntése meghozatalakor? (válaszok százalékban)*

A legtöbben az energiaszolgáltatókat nevezték meg olyan információforrásként, akik segítenének döntésük meghozatalában, ha háztartásuk villamosenergia ellátását megújuló energiaforrás alkalmazásával szeretnék megoldani. Ezen kívül a szakértői publikációkban bíznak legtöbben, míg az internetes híroldalakat, szakportálokat és az állami tájékoztatókat is a kérdezettek legalább harmada említette potenciális tájékoztatói forrásként.

	első említés	összes említés
energiaszolgáltatók	25	46
tudósok vagy szakértők publikációi	17	42
internetes híroldalak, szakportálok	14	35
állami, kormányzati tájékoztatók	9	35
környezetvédelmi egyesületek, civil szervezetek, alapítványok	8	29
európai uniós tájékoztatók	6	25
barátok vagy kollégák	4	16
közösségi média	3	13
TV, rádió és újság	3	13
<i>nem tudja</i>	11	11

7. táblázat *A következő információforrások közül, melyik segítené legjobban a döntése meghozatalában, ha háztartása villamosenergia ellátását megújuló energiaforrás alkalmazásával szeretné megoldani? (válaszok százalékban)*

A kérdezettek három lehetőség közül választhattak, hogy milyen megoldással biztosítanák ingatlanjuk számára a megújuló forrásból származó energiát. Legtöbben (45 százalék) a saját ingatlanjukra telepítenének háztartási méretű kiserőművet, a második legtöbb kérdezett által választott opció szerint (31 százalék) a lakóhely környékén épített kis- vagy közepes közösségi erőmű látná el villamosenergiával a helyi közösséget. A döntést nagyban befolyásolja a lakástípus, családi házban élők inkább az első, míg a lakótelepen vagy társasházban lakók a második opciót választották nagyobb arányban. A harmadik, köztes opciót, mely szerint megújuló energiaforrással működő rendszer épülne a kérdezett ingatlanján, amely a helyi (közösségi) energia fogyasztás és termelés részeként működne. Talán azért is választották kevesen ezt a megoldást, mert ennek előnyei és hátrányai voltak a legkevésbé átláthatók a kérdezettek számára.

		megújuló energia alkalmazása a saját ingatlanomon, amely lehetővé teszi a többletermelés elektromos hálózatban történő értékesítését kis- vagy közepes méretű megújuló energiával működő erőmű, amelyet a lakóhelyem környékén építenek a helyi közösség számára megújuló energiaforrással működő rendszer az ingatlanomon, amely a helyi (közösségi) energia fogyasztás és termelés részeként működik				
		egyiket sem				nem tudja
	összes megkérdezett	43	31	16	1	10
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	34	24	16	2	23
	1-2 megújuló energiaforrást ismer jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	44	33	15	1	7
		47	33	16	0	4
lakástípus	lakótelepi lakásban lakik	35	41	17	1	7
	társasházban lakik	39	32	19	0	10
	családi házban lakik	47	28	14	1	10
megújuló energiával kapcsolatos beruházási hajlandóság	biztosan költene/támogatná	46	30	18	1	5
	valószínűleg költene/támogatná	43	32	15	1	10
	valószínűleg nem költene/nem támogatná	46	34	10	1	8
	biztosan nem költene/nem támogatná	32	40	13	5	10

8. táblázat Az alábbi megoldások közül melyiket tartja a legjobbnak? (válaszok százalékban)

Vélemények a megújuló energiával működő háztartási és közösségi kiserőművekről

Ahogy az előző blokkban is láthattuk, három opció közül választva is viszonylag magas a támogatottsága egy kis- vagy közepes méretű, megújuló energiával működő erőmű építésének a kérdezett lakóhelye közelében. Amennyiben csak erre az egy lehetőségre kérdezzünk rá, úgy a kérdezettek fele támogatná teljes mértékben, hogy ilyen erőművet telepítsenek a lakóhelyén vagy annak környékén. Az ötletet mindenképp azok támogatják, akik jobban ismerik a megújuló energiatípusokat, és azok legkevésbé, akik alig, vagy egyáltalán nem ismerik ezeket. De még ebben a csoportban is többségben vannak a támogatók, vagyis a 4-es és 5-ös osztályzatot adók.

		egyáltalán nem	..2..	..3..	..4..	teljes mértékben	nem válaszol	0-100-as skálán
	összes megkérdezett	2	4	18	24	50	2	79
nem	férfi	2	4	15	22	56	1	82
	nő	2	4	21	25	45	3	77
életkor	18-34 éves	3	5	17	24	50	2	79
	35-49 éves	2	4	17	26	48	2	79
	50-64 éves	3	4	21	18	52	2	78
	65 éves és felette	2	1	18	27	51	2	81
lakóhely	Budapest	1	3	19	29	46	1	79
	város	3	4	17	23	51	2	79
	falu	2	3	20	22	50	2	80
iskolai végzettség	nincs érettségi	3	3	29	17	43	5	75
	érettségi	3	5	16	26	50	1	79
	felsőfokú	1	3	16	25	53	2	82
médiafogyasztás	proaktív közösségi	3	4	19	22	50	2	78
	aktív nyitott	1	3	15	27	52	1	82
	hagyományos befogadó	5	5	27	18	40	4	72
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	2	3	14	20	59	3	84
	átlagos	2	4	22	27	44	1	77
	az átlagnál jobb	3	4	14	24	54	1	81
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	4	5	31	23	30	4	68
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	3	4	18	25	49	3	79
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	1	2	10	23	63	1	87
politikai preferencia	kormánypárti	2	4	21	26	45	2	77
	ellenzéki	2	4	13	19	61	2	83
	nincs pártja	3	3	20	27	44	3	77

9. táblázat *Mennyire értene egyet egy kis vagy közepes méretű, megújuló energiával működő erőmű telepítésének gondolatával az Ön településén, vagy annak környékén? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)*

Az erőművek építéskor legtöbbször a környezet állapotáért, illetve a biztonság miatt aggódnak, ezt a két szempontot minden második kérdezett említette annak kapcsán, hogy mely döntéshozatali folyamatokba kellene bevonnia az önkormányzatoknak a lakosságot, ha egy helyi megújuló energia beruházásról van szó. Ugyanakkor érdekes módon csak kb. minden harmadik megkérdezett igényelné, hogy egy építendő erőmű helyének meghatározásába is vonják be a helyi lakosságot. A válaszoknak nincsenek csoportszajátos mintázatai, lényegében minden szocio-demográfiai csoportban azonos a szempontok említésének sorrendje.

		környezeti hatások	egészségügyi és biztonsági kérdések	társadalmi kockázatok és előnyök	helymeghatározással kapcsolatos kérdések (ingatlanérték)	gazdasági és pénzügyi kérdések	egyéb	nem tudja
	összes megkérdezett	54	48	39	35	35	1	6
nem	férfi	58	46	45	38	39	1	6
	nő	51	50	33	31	32	1	6
életkor	18-34 éves	66	60	52	42	42	0	8
	35-49 éves	55	49	42	42	34	1	8
	50-64 éves	46	41	30	26	27	1	4
	65 éves és felette	47	41	27	26	39	0	3
lakóhely	Budapest	53	55	43	43	37	1	7
	város	57	50	39	34	36	0	5
	falu	50	42	35	31	33	1	8
iskolai végzettség	nincs érettségi	43	34	26	26	32	0	12
	érettségi	50	48	36	29	38	0	4
	felsőfokú	63	55	47	44	34	1	5
médiafogyasztás	proaktív közösségi	58	51	42	36	39	1	5
	aktív nyitott	53	48	38	34	33	1	4
	hagyományos befogadó	37	40	18	28	29	0	20
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	50	47	36	29	38	0	6
	átlagos	57	49	39	34	35	1	5
	az átlagnál jobb	54	50	43	44	34	2	4
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	40	36	26	25	29	0	15
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	50	45	31	30	32	0	5
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	67	60	53	46	42	1	2
politikai preferencia	kormánypárti	51	48	33	28	30	0	4
	ellenzéki	56	50	46	40	40	1	3
	nincs pártja	55	47	36	34	35	1	10

10. táblázat Véleménye szerint mely döntéshozatali folyamatokba kellene bevonnia az önkormányzatoknak a lakosságot, ha egy helyi megújuló energia beruházásról van szó? (válaszok százalékban)

A megújuló forrásból energiát termelő kiserőművek lehetséges kockázatait és előnyeinek feltárása során nem volt olyan kockázatforma, amelynek említési gyakorisága lényegesen kiemelkedett volna a többi közül. Három említés alapján a rejtett költségektől tartanak legtöbben, de hasonló arányban említettek biztonsági kockázatokat (például a hibás működéssel és / vagy sérült rendszerekkel kapcsolatos potenciális káresemények), valamint az átláthatósággal és az igazságos elosztással kapcsolatos kérdéseket is.

A pénzügyi kérdések egyébként is döntőek a megújuló energiával kapcsolatban, ezt jelzi, hogy az előnyök kapcsán messze legtöbben – első helyen a kérdezettek közel kétharmada által említve – a pénzügyi előnyöket emelték ki, míg a környezetvédelmi előnyök

opciója csak második helyre került a listán. Emellett még egy olyan szempont akadt, amit a kérdezettek legalább fele megnevezett: a nagyobb fokú függetlenség a nagyszolgáltatóktól.

		első említés	összes említés
kockázatok	Az átláthatósággal és az igazságos elosztással kapcsolatos kérdések merülhetnek fel	17	38
	Biztonsági kockázat (például a hibás működéssel és / vagy sérült rendszerekkel kapcsolatos potenciális káresemények)	16	39
	Lehetnek rejtett vagy előre nem látható költségek	15	42
	Az új szolgáltatás és piac kiforrotlansága alacsonyabb színvonalú működést eredményezhet	13	31
	Egészségügyi kockázat (pl. vakító hatás, zaj és infrahang, elektromágnesesség)	11	25
	Környezeti kockázat (például a lakókörnyezet megzavarása, a biológiai sokféleségre gyakorolt hatás)	6	23
	A váltás túl sok plusz adminisztrációval, kellemetlenséggel járhat	6	21
	A környező ingatlanok értékére gyakorolt negatív hatás	3	15
	Eszztétikai kockázat (például a tájra gyakorolt hatás)	2	8
	<i>nem tudja</i>	13	13
előnyök	pénzügyi előnyök (alacsonyabb energiaköltségek)	61	74
	környezetvédelmi előnyök (pl. alacsonyabb károsanyag kibocsátás)	14	62
	önállóság és nagyobb függetlenség a nagyszolgáltatóktól	8	50
	társadalmi előnyök (jobb helyi foglalkoztatottság, a zöldgazdaság támogatása)	4	34
	közösségi részvétel (részvétel a döntéshozatalban, a költségek ellenőrzésében)	3	18
	közösségi tudatosság (példamutatás a megújuló közösségi alkalmazására)	2	21
		<i>nem tudja</i>	8

11. táblázat Ha egy megújuló forrásból energiát termelő kiserőművet létesítenének az ön településén a helyi lakosok számára, a következő kockázatok közül melyiktől tartana a leginkább / előnyök közül melyik lenne a legmeggyőzőbb a döntése meghozatalakor? (válaszok százalékban)

Az elérhető támogatások megítélése

Felmérésünk eredményei szerint a kérdezettek saját állításuk szerint sem ismerik jól a megújuló energia elterjedését szolgáló magyar állami kezdeményezéseket. Csupán minden tizedik kérdezett mondta, hogy tud ilyenekről, és a részleteket is ismeri, 54 százalékuk pedig tudja, hogy vannak ilyenek, de nem ismeri a részleteket. A részleteket is ismerők aránya még azok között sem számottevő (13 százalék), akik egyébként több megújuló energiatípusra is meg tudtak nevezni a kérdőív egy másik kérdésére. A politikai preferencia pedig csak annyiban befolyásolta a válaszokat, hogy a kormánypárti szavazók körében magasabb azok

aránya (66 százalék), akik tudnak ilyen kezdeményezésekről, de a részleteket többnyire ők sem ismerik.

		Nincsenek ilyen kezdeményezések	Nem ismerek ilyen kezdeményezést	Tudom, hogy vannak ilyen kezdeményezések, de nem ismerem a részleteket	Tudom, hogy vannak ilyen kezdeményezések, és ismerem a részleteket is
	összes megkérdezett	3	31	54	9
nem	férfi	3	29	55	10
	nő	3	33	53	8
életkor	18-34 éves	3	33	55	5
	35-49 éves	5	34	46	11
	50-64 éves	2	27	60	10
	65 éves és felette	2	29	59	10
lakóhely	Budapest	5	30	57	7
	város	3	34	53	8
	falu	3	27	55	12
iskolai végzettség	nincs érettségi	4	31	54	8
	érettségi	4	36	51	7
	felsőfokú	2	26	59	12
médiafogyasztás	proaktív közösségi	4	35	52	7
	aktív nyitott	2	27	58	11
	hagyományos befogadó	5	27	53	7
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	5	35	51	7
	átlagos	2	32	56	8
	az átlagnál jobb	2	25	57	13
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	4	37	43	7
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	3	33	58	7
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	3	26	58	13
politikai preferencia	kormánypárti	2	21	66	10
	ellenzéki	5	35	50	9
	nincs pártja	2	34	51	9

12. táblázat Ismer-e Ön hazánkban olyan állami kezdeményezést, amellyel támogatják a fogyasztók megújuló energiaforrásokra való áttérését? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

A megújuló energiaforrásokra való áttérést támogató állami kezdeményezésekkel kapcsolatban elégedetlenség tapasztalható a kérdezettek körében: 29 százalékuk szerint ezek egyáltalán nem elegendőek, míg a kérdésre adott válaszokból képzett index értéke csupán 33 pont, és még a kormánypárti szavazók esetében sem érte el a közepes értéket.

		egyáltalán nem elegendőek	..2..	..3..	..4..	kimagaslóan eredményesek	nem tudja / nem válaszol	0-100-as skálán
	összes megkérdezett	29	22	33	9	3	5	33
nem	férfi	29	23	32	10	3	3	33
	nő	28	21	33	8	3	6	33
életkor	18-34 éves	17	24	38	10	2	8	38
	35-49 éves	30	20	33	8	3	5	32
	50-64 éves	34	21	32	8	3	3	31
	65 éves és felette	34	24	27	9	4	2	31
lakóhely	Budapest	28	21	36	9	3	4	34
	város	28	25	32	7	3	5	33
	falu	30	18	34	11	2	5	34
iskolai végzettség	nincs érettségi	28	17	36	11	2	6	35
	érettségi	32	22	32	8	4	3	32
	felsőfokú	25	25	33	9	2	6	33
médiafogyasztás	proaktív közösségi	33	23	29	7	3	5	30
	aktív nyitott	25	22	36	12	2	3	35
	hagyományos befogadó	14	19	43	6	11	7	45
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	36	23	22	12	5	3	31
	átlagos	27	22	37	7	2	5	33
	az átlagnál jobb	22	23	39	9	3	4	37
megújuló ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	21	15	40	7	5	11	39
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	30	26	32	8	4	1	32
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	32	23	30	10	1	4	31
politikai preferencia	kormánypárti	10	14	47	20	5	4	49
	ellenzéki	45	24	23	4	2	2	23
	nincs pártja	27	25	33	6	2	7	32

2. táblázat Véleménye szerint a megújuló energiaforrásokra való áttérést támogató állami kezdeményezések összességében... (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

Az államihoz képest még kevesebben tudnak olyan helyi önkormányzati kezdeményezésekről, amelyek a fenntarthatóbb energiatermelést és -felhasználást támogatják. Természetesen a válaszokat befolyásolja a kérdezettek lakóhelye, azonban a területi eredmények nem mutatnak jelentős eltéréseket. Összességében csak a kérdezettek hat százaléka mondta, hogy ismer ilyen kezdeményezéseket és a részleteket is ismeri. Míg az állami kezdeményezések kapcsán a kérdezettek több mint fele mondta, hogy tud ilyenekről, de nem ismeri a részleteket, az önkormányzati kezdeményezések esetében arányuk csak 22 százalék, a többség pedig nem tud ilyen lehetőségekről.

		Nincsenek ilyen kezdeményezések	Nem ismerek ilyen kezdeményezést	Tudom, hogy vannak ilyen kezdeményezések, de nem ismerem a részleteket	Tudom, hogy vannak ilyen kezdeményezések, és ismerem a részleteket is	nem válaszol
összes megkérdezett	<i>állami kezdeményezés</i>	3	31	54	9	3
	önkormányzati kezdeményezés	8	58	22	6	3
nem	férfi	9	55	23	7	3
	nő	7	61	21	6	2
életkor	18-34 éves	4	57	28	6	2
	35-49 éves	11	57	18	7	3
	50-64 éves	10	60	19	7	2
	65 éves és felette	7	59	25	5	3
lakóhely	Budapest	4	58	28	4	3
	város	7	61	21	6	2
	falu	13	54	21	7	4
iskolai végzettség	nincs érettségi	12	51	22	7	3
	érettségi	8	61	20	7	2
	felsőfokú	7	58	25	6	3
médiafogyasztás	proaktív közösségi	7	61	22	6	2
	aktív nyitott	8	59	23	6	3
	hagyományos befogadó	14	34	31	10	3
milyen a családja anyagi helyzete?	az átlagnál rosszabb	12	56	21	8	1
	átlagos	8	58	25	5	3
	az átlagnál jobb	5	62	18	8	4
megújulók ismerete	nem ismer megújuló energiaforrásokat	8	56	17	8	3
	1-2 megújuló energiaforrást ismer	10	60	22	6	1
	jól ismeri a megújuló energiaforrásokat	7	58	26	6	4
politikai preferencia	kormánypárti	6	55	26	7	4
	ellenzéki	8	59	22	6	3
	nincs pártja	9	59	20	6	1

3. táblázat Ismer-e Ön olyan helyi önkormányzati kezdeményezést, amely a fenntarthatóbb energiatermelést és -felhasználást támogatja? (válaszok százalékban és 0-100-as skálán)

Kitekintés

A megújuló energiaforrásoké a jövő, és ebben nem csak a nagytermelők, hanem a helyi szereplők, az aktív felhasználók és az energiaközösségek is fontos szerepet fognak játszani. Ennek a folyamatnak egyes társadalmi aspektusait mértük fel kutatásunkkal, és az attitűdök szintjén nagyfokú nyitottságot tapasztaltunk. A felhasználók elsődlegesen a pénzügyi előnyeit hangsúlyozzák a nap- vagy a geotermikus energia háztartási szintű hasznosításának, de erőteljesen jelen van a környezeti szempont, és a szolgáltatótól való függetlenség kérdése is.

Az átállás gátja sokak számára egyértelműen pénzügyi jellegű. Bár a többség hajlandó volna pénzt áldozni a megújuló energiaforrásokon alapuló rendszerek kiépítésére, de csak kevesen vannak, akik egy napelemes rendszer kiépítéséhez szükséges milliós nagyságrendű összeget elő tudják teremteni.

A többség tisztában van vele, hogy léteznek EU-s pályázati támogatások és kedvezményes hitelek, amelyek a megújuló energetikai rendszerek kiépítését segítik elő. Ezzel együtt mind a pályázati lehetőségekkel kapcsolatos ismeretszint, mind az ezekkel kapcsolatos elégedettség foka meglehetősen alacsony.

Az eredmények talán legfontosabb gyakorlati tanulsága, hogy jelentős az igény a megújuló energiaforrásokra történő átállást támogató és ösztönző pályázatok körének bővítésére, de legalább ennyire fontos az elérhető pályázatokkal kapcsolatos információk széleskörű terjesztése is.